

PERSPECTIVES FOR AVOIDING AND OPTIMIZING THE CREDIT RISKS OF THE NATIONAL ECONOMY ENTITIES

PERSPECTIVE DE EVITARE ȘI OPTIMIZARE A RISCURILOR DE CREDITARE A ENTITĂȚILOR DIN ECONOMIA NAȚIONALĂ

NEGOIȚA Ioan, student, Specialitatea: FB

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: negoita.ioan@ase.md

Abstract. *The article describe that the main economic function of commercial banks is to provide services in the field lending. Lending activity, on the one hand, aims to increase the bank's income, on the other part, if we refer to the role of the bank in the macroeconomic system, the lending activity has the purpose of obtaining an essential increase in share capital. From the composition of the portfolio of Loans are part of various types of lending operations, which differ in subject and object lending. The banking supervision function aims to ensure the proper functioning of the financial system of the Republic of Moldova based on a strong and competitive banking sector oriented towards market relations and risk prevention. In this context, the National Bank of Moldova, according to the powers and rights conferred by law, inspects banks both remotely and in the field.*

Key words: *Credit risks, banking system, loans, banking services.*

JEL CLASSIFICATION: E58, G21, G23

INTRODUCERE

Creditul bancar este acel tip de credit care se acordă agenților economici sub formă bănească de către instituțiile bancare. În acest sens pe de o parte agenții economici având conturi deschise la bănci constituie depozite, la vedere și la termen, care sunt folosite de către acestea drept resurse, iar pe de altă parte, băncile comerciale acordă credite agenților economici pentru nevoile lor de producție sau de investiții.

Analiza creditului reprezintă procesul de evaluare a riscului de creditare. Riscul de creditare trebuie apreciat în funcție de ceea ce banca se așteaptă să realizeze de pe urma creditării. Procesul de creditare este potențial purtător de câștiguri; acestea se pot grupa în două categorii: câștigurile directe și cele indirecte [1].

Riscul de creditare (de contrapartidă) se referă la posibilitatea ca celaltă parte contractuală să nu-și îndeplinească obligațiile prevăzute în contractul de credit. Avem în vedere faptul că acordarea de credite este una din activitățile de bază ale majorității instituțiilor bancare. Deși activitatea de creditare implică evaluarea bonității clienților, pot apărea situații când această evaluare nu este pe deplin obiectivă, ori în care bonitatea clienților se deteriorează în timp, din cauza influenței diversilor factori, iar băncile nu își i-au măsurile de prevedere necesare.

Acest risc nu este caracteristic numai creditelor, ci implică și alte elemente din bilanț și extrabilanțiere, cum ar fi de pildă investițiile în titluri de valoare, garanțiile acordate ș. a.

Obiectivele acestei cercetări constau în descrierea procedurilor de optimizare și evitare a riscului de creditare pentru a contribui la dezvoltarea sistemului bancar modern.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiza surselor bibliografice. Cercetarea efectuată se bazează pe analiza literaturii de specialitate și cadrul legal din domeniul financiar-bancar, reprezentat prin multitudinea de legi și regulamente, care au ca scop asigurarea derulării proceselor financiare și evitarea riscurilor posibile.

Descrierea metodei de cercetare utilizată. Pentru efectuarea cercetării date au fost utilizate următoarele metode de cercetare: metoda documentar-normativă, inducției, deducției, analiza literaturii de specialitate, a bazei legislative și a surselor electronice. Informația, reflectată în această cercetare, se bazează pe sursele de specialitate din domeniul activității bancare, acumulate și

structurate, care permit crearea unor viziuni clare asupra proceselor de supraveghere bancară care au ca scop evitarea și optimizarea riscurilor aferente procesului de creditare a entităților din economia Republicii Moldova.

Rezultatele obținute. În scopul protejării intereselor deponenților, precum și al asigurării stabilității și viabilității sistemului bancar, Banca Națională a Moldovei efectuează supravegherea prudențială a băncilor din Republica Moldova, urmărind respectarea cerințelor legale pentru prevenirea și limitarea riscurilor specifice activității bancare. În urma restructurării departamentelor BNM, de analiza și prognoza situației privind rata inflației se preocupă Departamentul Politică Monetară. Scopul general al Departamentului este acordarea Comitetului executiv a BNM a consultanței în promovarea politicii monetare și de asigurare a transparenței și comunicării politicii monetare a BNM.

În urma restructurării departamentelor BNM, de supravegherea băncilor licențiate din Republica Moldova se preocupă Departamentul Supraveghere Bancară. Scopul general al Departamentului constă în următoarele:

- supravegherea activității băncilor licențiate din Republica Moldova, a sucursalelor acestora stabilite în alt stat și a sucursalelor băncilor din alt stat, stabilite pe teritoriul Republicii Moldova.

- limitarea riscurilor specifice activității bancare, prevenirea expunerii băncilor din sectorul bancar la riscuri excesive care ar afecta mărimea fondurilor proprii și activitatea curentă a acestora, precum și protejarea intereselor deponenților;

- promovarea unui sector bancar puternic și competitiv, în baza pricipiilor supravegherii bazate pe risc, în conformitate cu prevederile Acordului Basel III, semnat de BNM [2].

În conformitate cu prevederile legislației bancare, Banca Națională a Moldovei a creat mecanismul de supraveghere și reglementare a activității bancare, prin stabilirea unui șir de cerințe specifice, stipulate în actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei, pe care băncile sunt obligate să le respecte. Aceste cerințe sunt în permanență perfecționate cu scopul asigurării concordanței cu prevederile legislației, cu principiile internaționale general acceptate și cele mai bune practici, în special cu recomandările Comitetului Basel privind Supravegherea Bancară și Directivele Uniunii Europene.

Bazându-se pe standardele general acceptate, Banca Națională a Moldovei promovează o politică activă în domeniul reglementării și supravegherii activității băncilor prin:

- stabilirea criteriilor de autorizare a băncilor, a cerințelor față de capital, a exigențelor față de proprietari și cotele acestora, precum și față de administratorii băncilor;

- stabilirea cerințelor menite să asigure calitatea înaltă și funcționalitatea sistemelor de control intern ale băncilor, inclusiv procedurile aferente prevenirii și combaterii spălării banilor;

- stabilirea și supravegherea respectării cerințelor prudențiale pentru a asigura limitarea expunerii la riscuri a băncilor;

- întreprinderea acțiunilor, aferente aplicării măsurilor de corecție, sancțiuni, instituirea supravegherii speciale sau, după caz, a administrării speciale pentru soluționarea problemelor la băncile cu vulnerabilități sporite.

Procesul de supraveghere și evaluare a băncilor [SREP] se efectuează în conformitate cu prevederile Legii cu privire la activitatea băncilor nr. 202 din 06 octombrie 2017, Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iunie 1995, actelor normative ale Băncii Naționale a Moldovei.

Metodologia SREP, reprezintă un proces continuu de supraveghere care agregă toate constatările din activitățile de supraveghere prudențială efectuată de BNM cu privire la o bancă într-o viziune de ansamblu.

Procesul SREP al băncilor licențiate cuprinde următoarele componente:

- clasificarea băncii și revizuirea periodică a acestei clasificări;
- monitorizarea indicatorilor-cheie;
- analiza modelului de afaceri (AMA);
- evaluarea cadrului de administrare a activității băncii și a mecanismelor de control intern;
- evaluarea riscurilor de capital;

- evaluarea riscurilor de lichiditate;
- evaluarea adecvării fondurilor proprii ale băncii;
- evaluarea adecvării resurselor de lichiditate ale băncii;
- evaluarea generală SREP; și
- aplicarea măsurilor de supraveghere, precum și a măsurilor de intervenție timpurie, după caz.

Prin evaluarea riscului de credit inerent, Banca Națională a Moldovei stabilește principalii factori determinanți de expunere a băncii la riscul de credit și evaluează caracterul semnificativ al impactului prudential al acestui risc asupra băncii.

Evaluarea riscului de credit inerent este structurată în jurul următoarelor etape principale:

- 1) evaluarea preliminară;
- 2) evaluarea naturii și a componenței portofoliului de credite;
- 3) evaluarea calității creditelor din portofoliu;
- 4) evaluarea nivelului și a calității măsurilor de reducere a riscului de credit; și
- 5) evaluarea nivelului de reducerilor pentru pierderi la credite și a nivelului de ajustare a evaluărilor creditelor.

Funcția de supraveghere bancară are ca scop asigurarea bunei funcționări a sistemului financiar al Republicii Moldova bazat pe un sector bancar puternic și competitiv orientat spre relațiile de piață și prevenirea riscurilor. În acest context, Banca Națională a Moldovei, conform împuternicirilor și drepturilor conferite prin legislație, efectuează inspectarea băncilor atât la distanță, cât și pe teren.

Măsurile de supraveghere pentru abordarea deficiențelor identificate în cadrul evaluării riscului de credit și riscul de credit al contrapărții, precum și mecanismelor administrative și de control aferente, ar putea viza solicitarea la adresa băncii de a reduce nivelul de risc inerent sau consolidarea mecanismelor administrative și de control.

Conform Legii privind activitatea băncilor nr. 207 din 06.10.2017, Banca Națională a Moldovei poate solicita băncii inclusiv, dar fără a se limita la, următoarele măsuri:

- să implice mai activ organul de conducere sau comitetele acestuia în decizii relevante privind creditele;
- să îmbunătățească sistemele de cuantificare a riscului de credit;
- să îmbunătățească procedurile de control privind procesele de creditare;
- să îmbunătățească sistemul de administrare, evaluare și monitorizare a garanțiilor.
- să aplice o politică specifică privind provizioanele și, în cazurile admise de regulile și regulamentele contabile, să se solicite băncii să crească nivelul provizioanelor;
- să aplice limite minime (sau maxime) la parametrii de risc și/sau valori ponderate de risc utilizate pentru calcularea valorilor de expunere la risc pentru anumite produse, sectoare sau tipuri de debitori;
- să aplice marje de ajustare mai mari la valoarea garanției;
- să dețină fonduri proprii suplimentare pentru a compensa diferența dintre valoarea contabilă 120 a provizioanelor conform IFRS și a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale, indicând pierderile preconizate care nu sunt prevăzute de provizioanele conform IFRS.
- să reducă expunerile mari sau alte surse de concentrare a riscului de credit;
- să înăsprească criteriile de acordare a creditelor pentru toate sau o parte dintre categoriile de produse sau debitori; și/sau
- să reducă expunerea acestuia la unele facilități specifice și să asigure protecție pentru aceste facilități (de exemplu, ipotecă, finanțarea exporturilor, proprietăți imobiliare comerciale etc.), categorii de debitori, sectoare, țări etc [3].

CONCLUZII

Reglementarea și supravegherea băncilor în scopul asigurării activității acestora în condiții de siguranță și de respectare a cerințelor unei administrări prudente și sănătoase, care să asigure

protejarea intereselor deponenților și ale altor creditori și buna funcționare a sistemului bancar este un obiectiv strategic pe care se axează activitatea BNM.

Banca Națională a Moldovei identifică indicatorii care vor fi urmăriți prin monitorizarea regulată a rapoartelor transmise de către bănci în scopuri prudențiale conform reglementărilor BNM. Dacă este cazul, alți indicatori relevanți ce pot fi utilizați ca sursă de informație pot servi drept referință la monitorizarea băncilor.

Protecția împotriva riscului de creditare se materializează în trei direcții esențiale :

- prevenirea producerii riscului (acoperirea creditului și a dobânzii aferente prin eficiența agentului economic creditat);
- limitarea riscului de credit prin constituirea de provizioane specifice de risc;
- acoperirea creditului și a dobânzii aferente în caz de ineficiență în activitatea agentului economic, în cazul producerii riscului poartă denumirea de protecție prin garanție.

Totuși, în perioada unei crize economice propagarea efectelor adverse asupra debitorilor are loc în timp, în special când criza este extinsă, iar recunoașterea pierderilor aferente creditării are loc cu întârziere. Astfel, BNM va acorda o atenție sporită evaluării practicilor dezvoltate și implementate de băncile comerciale pentru identificarea, gestionarea, măsurarea și atenuarea riscului de credit.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Acordul Basel II: Basel (2004), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards – a Revised Framework, Basel Committee on Banking Supervision
 2. Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iunie 1995
 3. METODOLOGIA de supraveghere și evaluare a activității băncilor. Aprobata prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 63 din 28 februarie 2019
-

Coordonator științific: COBZARI Ludmila, dr. hab., prof. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: cobzari.liudmila@ase.md